

Foglalkozásterv irodalomterápiás foglalkozáshoz

Kirekesztés *Szabó Magda: Abigél (regény részlet)*

*Komplex iskolai bűnmegelőzési program
hallássérült gyermekek számára
2017*

Az oktatási segédanyagot készítette: Szabó Csilla

Témavezető: Mészáros Judit

Olvasószerkesztő: Kovács Zsuzsanna

A program a Belügyminisztérium és a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács támogatásával valósul meg.

Kirekesztés

Szabó Magda: Abigél (regény részlet)

Téma: az egyén és közösség viszonya, a kiközösítés és annak okai

Terápiás cél:

- azonosulás a kirekesztett egyén érzelmeivel,
- a befogadásért tehető lépések tudatosítása,
- a befogadás egyénre és közösségre gyakorolt gyógyító hatásának érzékeltetése

Csoport: ajánlott a kamasz korosztálynak 15-18 éves korig, zárt csoport részére

Kellékek: a regényrészlet szövege nyomtatásban, a szöveg alatt szómagyarázattal; mondatcsíkok, szókarttyák, fényképek, íróeszköz

Időkeret: 90 perc

A foglalkozás menete:

Nyitókör: Fejezd ki egy szóval a jelenlegi érzelmeidet! Hogyan jöttél a mai foglalkozásra?

Ráhangelés: Szoborjáték

A gyerekek két csoportban dolgoznak. A két csoport a következő mondatokat kapja meg szócsíkon: A: - *Te más vagy, mint mi!* B: - *Te nem tartozol közénk!*

Instrukció: Alkossátok meg a mondathoz tartozó szobrot! A másik csoportnak ki kell találnia, mi az a mondat, amit kaptatok!

Fontos! A megfejtésnél várhatóan többféle mondat születik. Ezeket a gyerekek írják fel a táblára. Végül a szócsíkon szereplő eredeti mondat is kerüljön fel – mint „*A kirekesztés mondatai*”

Kérdés: Mondták-e már neked valamelyiket ezek közül a mondatok közül?

Cél: A kirekesztett személy magányának vizuális ábrázolásával, a neki szóló mondatok összegyűjtésével, saját élmény felidézésével az együttérzés felkeltése.

A szöveg feldolgozásának előkészítése

1. „A képzelet képei”

Az egész csoport együtt dolgozik. Néhány mondattal képeket vázolunk fel a gyerekeknek. Olyan szituációkat, ahol a közösség egy tagját kirekesztik.

Instrukció: Képzeljétek el, amit mondok. Azután próbáljatok válaszolni a kérdéseimre!

Szituációk

- 1) Az osztály testnevelésóra végén csapatjátékokra készül. A csapatkapitányok kiválasztják a csapattagokat. Ádámot egyik csapatba sem választják be. Egyedül marad a terem közepén. Mit gondolsz, miért?
- 2) Angéla mindenkit meghív az osztályból a születésnapi bulijára. Csak Máté nem kap meghívót. Mi lehet ennek az oka?

Cél: Rámutatás arra, hogy a kirekesztésre kerülő személyek többnyire véletlenül kerülnek az adott szituációba. Ugyanakkor maguk is szolgáltathatnak okot a kiközösítésre.

2. „Egyedül”

A gyerekek két csoportban dolgoznak. Mindkét csoport 2-2 képet kap.

Instrukció: Mit érezhetnek a képek főszereplői? Írjátok le egy – egy szókarttyára az érzéseiket!

Megosztás: A szókarttyák a táblára kerülnek „A kirekesztés mondatai” mellé, „*A kirekesztett érzelmei*” címmel.

Kérdés: Te mit éreztél hasonló helyzetben?

Cél: Azonosulás a kirekesztett személy érzelmeivel.

A szemelvény elhangzása

Fontos! A gyerekek előzőleg már megismerték a regény cselekményét, tisztában vannak Gina kirekesztésének okával.

A szöveget a felolvasást megelőzően megkapják. Itt kerül sor az ismeretlen kifejezések megbeszélésére is.

Szemelvény a mellékletben

A szöveghez kapcsolódó kérdések, feladatok

Kérdés: A szöveg melyik mondatát érezted a legkeményebbnek? Miért?

Fontos! Többféle válasz születhet. Helyezzünk hangsúlyt az indoklásra!

1. játék: „Még a levegő is elkerülte”

Instrukció: Jelenetben mutatjuk meg Gina helyzetét az osztálytársai között. Ki vállalná Gina szerepét? A többiek az osztálytársak lesznek.

Mindenki mozogjon a térben. Gina játéka (arcjátéka, gesztusai) azt fejezze ki, ahogy próbál közeledni a többiekhez – reménykedik – csalódik – egyedül marad. A többiek játéka azt fejezze ki, hogy elutasítják őt.

Amikor tapsolok, megáll a játék, mindenki megmerevedik. Akkor Gina hangosan kimondhatja a gondolatát/érzését.

Fontos! Egy – egy jelenet kb. másfél perc legyen. Minél több gyerek (lehetőleg mindenki) próbálja ki Gina szerepét!

Cél: A kirekesztett személy helyzetének átélése, az empátia felkeltése.

Kérdések: Hogyan lehet úgy kirekeszteni valakit, hogy a külvilág ne vegye észre?

A ti közösségetek tett már hasonlót? (Vagy a közösségen belül egy kis csoport.)

Van, aki átélt ilyen kirekesztést?

2. játék: „Kell egy mondat”

Instrukció: Kiválasztunk egy vállalkozó gyereket. Ő az, aki nagyot vétett a közössége ellen. Kigúnyolta, becsapta vagy elárulta a többieket. Ezért kirekesztették őt. Megbánta, amit tett, és szeretne visszakerülni a közösségbe.

A kiválasztott gyerek kimegy a teremből. Kigondolja azt a mondatot, amivel megbékítheti a társait. Amitől megbocsájtanak neki. Amitől visszafogadják.

A többiek elszórtan állnak a teremben, egymástól távol, a bejövőnek is, egymásnak is kicsit háttal. A bejövő gyerek egyenként odamegy a társaihoz. Maga felé fordítja őket, és elmondja a mondatát. Mindenki maga dönti el, hogyan reagál a mondatra. Visszautasítóan újra elfordul, vagy elfogadóan viselkedik.

Fontos! A következő kimenő gyerek már egy új mondattal próbálkozik. Lehetőleg ne másolják egymás mondatát! Minden résztvevő próbálja ki a „visszafogadást kérő” szerepét. Az engesztelő mondatok kerüljenek fel a táblára „a kirekesztett érzelmei” mellé.

Zárókör

Kérdések: Milyen érzés volt, amikor visszautasítottak?

Hogyan élted meg, amikor megbocsájtottak neked?

Te visszautasítottál valakit? Miért?

Mitől érezted úgy, hogy vissza kell fogadnod?

Melyik viselkedés állt hozzád közelebb?

Melléklet

Szabó Magda: Abigél¹ (részlet)

Az osztály merev vigyázból nézett utána, míg kifeketélt az ajtón. Kalmár intett Ginának, menjen vissza a helyére, csak úgy vert a szíve, míg visszaült Torma és Kis Mari közé.

Azonnal mondani akart nekik valamit, de nem lehetett.. Szólni csak akkor tudott, mikor a foglalkozásnak vége volt, ismét hármas párba álltak, és visszatértek a nappaliba. Először Kis Marinak suttogetta oda, hogy ne haragudjék rá, Mari azt mondta, nem haragszik, aztán otthagya. Megkérlelte Murait és Szabót is Mindegyik azt válaszolta, hogy nem neheztel.. Elfogta a hála: milyen rendesek ezek a lányok. Időbe telt, míg felfogta, hogy a „nem haragszom” azt jelenti: „Nem ismerlek. Nem tartozol hozzánk, nem számítasz. Megszűntél a számunkra. Nem vagy senki.” Most itt állt a zömök világban egymaga, nem volt, aki szemrehányást tegyen neki, de nem is segítette senki, és nem is tartozott senkihez. Kívülről az osztály magatartása nem árult el semmit, ebéd közben udvariasan felé tolták a sót vagy a kenyereskosarat, ám mihelyt az ötödikesek egyedül maradtak, szinte még a levegő is elkerülte. Egy darabig még próbálkozott, hátha mégis megbékíthetné őket, aztán elnémult, nézegette a tankönyveit. A gondolat, hogy esetleg így kell élnie közöttük, ilyen elképesztően egyedül, tanácstalan könnyeket csalt a szemébe. Délután ötök sorakoztak sétára, Zsuzsanna már tudta, hogy négyük kivételével. Kis Mari, Szabó meg Murai ott maradt a kertben. Beszélgettek, még nevettek is, Gina először mögöttük baktatott, aztán megpróbált **melléjük szegődni**. Nem küldték el, csak a beszélgetést hagyták abba azonnal. Aztán elkezdtek valami bonyolult ugróiskolát, amelyet Gina sose látott, de azonnal megtanult. Nem hívta senki játszani, hát egy darabig csak nézte, a másik három milyen önfeledten ugrál, aztán elfordult, és elkezdett sétálni egyedül a kertben. Ment Gina, meg-megérintett egy szál virágot, megpróbálta elhítenni magával, hogy nem is fáj annyira, ami történt. Egyszer csak szembe találta magát Abigéllal. Látni se bírta a csodatevő korsós lányt. Horn Mici tradíciói! Bár sosem élt volna az a Horn Mici! Mikor meghallotta, hogy a kapu felől mozgás van, és a városban járt boldogok visszatérnek, lélekszakadva futott eléjük. Kis Mari hallgat, Murai hallgat, Szabó is, de talán a többi kifújta már a mérget, talán csak lesz, aki megszánja, észreveszi, hogy áll, reménykedik ott előttük, szól végre hozzá, és megbocsát. Még Torma pillantása is elsiklott felette. Vacsora közben nézte néma osztálytársai arcát, s az jutott az eszébe, ha elfogadta volna a neki kijelölt férjet, legalább egy terráriumra volna, akire gondolhatna, és nem volna ilyen elképesztően egyedül. Mikor aludni mentek, fülelt, miről suttoget a többi a sötétben. Az igazgatóról beszéltek, Kalmárról, vajon megnősül-e valaha, és hogy sikerült egészen biztos adatokat megtudni a prefekta életkoráról: Zsuzsanna, bár teljesen kislányos a külseje, betöltötte a harmincat. Mindenről beszéltek, csak a leltárjegyzékről és Gináról nem, Gina nem élt, nem volt, nem is látták. Az éjszaka tömör és súlyos volt, mint a büntetés. A nappal se lett könnyebb. Első órájuk osztályfőnöki volt.

¹ Abigél: http://dia.pool.pim.hu/html/muvek/SZABO/szabo00004_kv.html

Kis Mari jelentkezett, hogy előbbre szeretne ülni, az az érzése, megromlott a látása, és Torma is felállt, hogy ő meg, úgy látszik, messzilátó lett a szünetben; mert mintha hátulról jobban látná a táblát. Kalmár elültette őket, egyik előbbre, másik hátrább került néhány paddal. „Nem veszi észre – gondolta Gina a szégyenkezéstől pirosan –, hogy nem akarnak mellettem ülni. Miért nem veszi észre?. Az osztály egyelőre nem higgadt le. Ginának az jutott eszébe, az ötödik osztály most azzal szórakozik, hogy kikísérletezi, milyen módon lehet úgy kirekeszteni maguk közül valakit, hogy a **nyilvánosság** ne vegye észre.